

Koltay András – Konklúzió

Máthé Gábor tanár úr után megszólalni igazán hálátlan szerep. Bóka János ezt hősiesen vállalta ezt a szerepet, úgyhogy nekem is mondanom kell valamit a mi panelünkről. Én azt kell, hogy mondjam, hogy azt gondoltam, hogy a témában bizonyos információkkal rendelkezem, de az elhangzottaktól sokkal jobban megijedtem, mint ahogy mint ahogy eredetileg terveztem, hogy mennyire fogok megijedni és Tóth András mondatába kapaszkodok, aki rutinosan elhagyta már a termet, hogy bármit a szájába adhattok innentől, mindig legyen emberi erő a döntés mögött, mindig legyen ember a folyamat végén és a félelmemet vagy az ijedségemet az okozza, hogy nem tudom azt, nem láthatjuk előre azt, hogy minden pillanatban fogja tudni a jogrendszer vagy a jogállam biztosítani minden egyes olyan eljárásban, ahol emberek jogairól és kötelezettségéről születik döntés. Máté tanár úr a posztmodern jogállam kifejezést használta nem is egy alkalommal, ugye kérdés, hogy hogyan tudjuk fokozni majd még ezt a jelzőt, hogy mi jön majd ezután és könnyen lehet, hogy nem a posztmodern szót kell még tovább feszíteni majd, hanem a jogállam tartalmát kell a 21. század technológiai fejlődésének a hatására mindig megújítani és mindig újra és újra gondolni. Ha csak azokról az online platformokról gondolkodunk, amelyekről Zódi Zsolt beszélt és amelyekről könyvet is írt, azt látjuk, hogy egy nagyon fontos politikai szabadságjog a szólásszabadság, sajtószabadság gyakorlása és az ezzel kapcsolatos döntéshozatal magán kezekbe csúszott át. Nem esik jól egy jogásznak, főleg azoknak, akik ezt művelik és akik tanítják ezt az egyetemen arra gondolni, hogy nagy amerikai technológia órák kezében sokkal hatékonyabb döntéshozatali mechanizmusok vannak, mint mondjuk a magyar Kúria vagy az Alkotmánybíróság kezében. Facebook moderátorai sokkal tömegesebben és sokkal nagyobb hatáskokkal és hatékonysággal hoznak döntéseket szólásszabadság ügyekben, mint a magyar jogrendszer és amit a magyar alkotmányos jogállam e tekintetben teljesíteni tud és ez senkinek sem kötelező természetesen ezen döntéseknek alávetnie magán, de valahogy a piac és a világ és a társadalom fejlődése olyan módon alakult, hogy emberek tömegei, mondjuk a Facebook esetében 2,5 milliárd földlakót jelent, de lehet hogy amikor éppen beszélünk erről, akkor ez már egy picit több, önkéntesen vetik magukat alá egy olyan magánszabályozási rendszernek, amely nyomaiban hasonlít a jogra, de valójában semmiféle olyan garanciával nem rendelkezik, mint amit egy jogállamtól elvárunk. Hogyha ez a társadalom más területeire

is átgyűrűzik és olyan szolgáltatások jönnek létre, amelynek önként vetjük alá magunkat és elkerülhetetlenné válnak adott esetben a tömegek életében, akkor a szabályozás is az állam kezéből magánszereplők kezébe tud átcsúszni. Ez persze nem olyan szabályozás lesz, mint amelyet mi ismerünk, egy Facebook moderátor döntése egyáltalán nem hasonlít egy alkotmánybírósi határozatra, de a következménye az sok tekintetben még az, mégis olyan, mégis azzal összevethető. Tehát a jogállam szóból lehet, hogy a jog kifejezést fogja majd a technológia átértelmezteni kényszerűen a 21. század modern társadalmával és ez mindenképp egy olyan jelenség, amit nem biztos, hogy el fogunk tudni kerülni. Tehát ennek a technológia cunamiszerű erejének és társadalomformáló hatásának a következményeivel tudnunk kell együtt élni, meg kell próbálni mindenkinek a maga területén az ebből eredő megfelelő válaszokat levonni és jó előre gondolkodni ezen lehetséges válaszokon, többek között ilyen eseményeken és más hasonló alkalmakkor.

Köszönöm szépen!